

S

Biblioteksplan för Hallstahammars kommun 2022-2024

17 § Bibliotekslag (2013:801) Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet inom biblioteksområdet.

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum och paragraf: 2022-03-28, § 47

Giltighetstid: 2022 - 2024

Revideringar och omarbetningar:

Dokumentet gäller för:

Dokumentansvarig: Elisabeth Oliw, enhetschef för biblioteket,
Kultur och fritid

Mål och
budget

Strategi

Program

Hand-
lingsplan

HALLSTAHAMMARS
KOMMUN

Innehåll

Hallstahammars biblioteksplan 2022-2024.....	3
1 Uppdrag och syfte	3
2 Kopplingar till lagar, andra planer, mål och visioner.....	3
2.1 Bibliotekslag (2013:801).....	3
2.2 Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter	4
2.3 Kommunens övergripande vision 2025.....	4
2.4 Kultur- och fritidsnämndens mål 2021-2023	4
2.5 Regional Kulturplan för Västmanland 2019-2022	4
2.6 Regionens biblioteksplan Västmanland 2019-2022	5
2.7 UNESCOs och IFLAs folkbiblioteksmanifest	5
2.8 Agenda 2030	5
3 Bibliotekets verksamhet och organisation.....	6
3.1 Om biblioteket.....	6
4 Bibliotekets mål och prioriteringar	6
4.1 Demokratiuppdraget.....	7
4.2 Tillgänglighet	8
4.3 De nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska .	8
4.4 Barn och unga	9
5. Inför nästa biblioteksplan.....	10

Mål och
budget

Strategi

Program

Hand-
lingsplan

Hallstahammars biblioteksplan 2022-2024

1 Uppdrag och syfte

I bibliotekslagen finns en tydlig skrivning om att kommuner och landsting ska upprätta en biblioteksplan. Biblioteksplanen ska vara ett övergripande, politiskt antaget dokument för hela kommunen. Syftet med biblioteksplanen är att ge en tydlig överblick över bibliotekens verksamheter, ge dessa en strategisk vägledning samt tydliggöra en framtida inriktning för kommunens biblioteksverksamhet.

Hallstahammars bibliotek har tagit fram denna biblioteksplan på uppdrag av Kultur- och fritidsnämnden som ansvarar för kommunens folkbiblioteksverksamhet. Biblioteksplan 2022-2024 gäller till dess en ny biblioteksplan har antagits. Vid behov kan planen komma att ändras tidigare, till exempel om lagstiftning ändras.

Denna plan tar inte upp skolbiblioteken eftersom det är Barn- och utbildningsnämnden som ansvarar för skolbiblioteksverksamheten och skolans biblioteksplan.

2 Kopplingar till lagar, andra planer, mål och visioner

Det allmänna biblioteksväsendet regleras i bibliotekslagen (2013:801).

Biblioteksverksamheten följer även barnkonventionen (2018:1197) samt kommunens planer och visioner. Därutöver finns regionens kultur-och biblioteksplaner, UNESCOs och IFLAs folkbiblioteksmanifest samt Agenda 2030.

2.1 Bibliotekslag (2013:801)

Enligt Bibliotekslagen ska folkbiblioteken

- vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov
- särskilt främja läsning och tillgång till litteratur
- verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet
- ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar

Utöver barn och unga ska folkbiblioteken prioritera

- personer med funktionsnedsättning
- de nationella minoriteterna
- personer som har annat modersmål än svenska

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

2.2 Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Barnkonventionen är hel och odelbar och ska läsas i sin helhet men artiklarna 4,13,16,17,23,30,31 och 42 är särskilt relevanta för biblioteksverksamhet. Barnkonventionen deklarerar att varje stat ska ta ansvar för och nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter. *Barn har rätt till yttrandefrihet, att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter. Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.*

2.3 Kommunens övergripande vision 2025

I kommunens vision 2025, som är vägledande för bibliotekets verksamhet, kan man läsa att ”*Ansvar och engagemang Om du är ny i världen, ny i Sverige eller nyligen blivit äldre spelar ingen roll – i Hallstahammars kommun har alla en plats. Att vi är olika berikar samhället. Vi har ett aktivt civilsamhälle och föreningsliv där vi värnar om den samhörighet som uppstår när vi möts över gränser och gör saker tillsammans. Kommunen möjliggör och skapar arenor där du som invånare har inflytande över kommunens utveckling.*”

2.4 Kultur- och fritidsnämndens mål 2021-2023

De mål som är mest tillämpbara på biblioteksverksamheten är att

- prioritera barn och ungas förutsättningar till en utvecklande fritid
- öka samverkan för att erbjuda attraktiva kultur- och fritidsupplevelser
- ha ett levande kulturhus och attraktiva mötesplatser

2.5 Regional Kulturplan för Västmanland 2019-2022

Sedan 2021 ingår Hallstahammars bibliotek i det regionala samarbetet Bibliotek i Västmanland som syftar till att erbjuda biblioteksbesökarna i de tio kommunerna en likvärdig biblioteksservice med hög kvalitet oberoende av var man bor. Det började som ett projekt för att utveckla samverkan mellan folkbiblioteken i Västmanland och därigenom tillgängliggöra bibliotekstjänster för invånarna i hela regionen. Detta kopplar mot 11§ och 14§ i Bibliotekslagen.

Samarbetet omfattas bland annat av en gemensam katalog, ett biblioteksdatasystem som är open source baserat, en gemensam webbplats, gemensamma medietransporter, gemensamma e-resurser och arbetsgrupper i en gemensam organisationsstruktur. Det finns ett regionalt samarbetsavtal kring drift, ekonomi och förvaltning.

Mål och budget
Strategi
Program

Handlingsplan

2.6 Regionens biblioteksplan Västmanland 2019-2022

I den regionala biblioteksplanen framhålls särskilt följande mål som Regionen och kommunerna ska samarbeta kring under planperioden: bibliotekssamverkan, biblioteken som mötesplats, digital utveckling, läsfrämjande verksamhet, samt litteraturfrämjande - litteraturen som konstform.

2.7 UNESCOs och IFLAs folkbiblioteksmanifest

Manifestet är utformat i samarbete med IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) och är en internationell deklaration om människors rätt till goda bibliotek.

Folkbiblioteket ska som lokalt kunskapscentrum göra all sorts kunskap och information lätt tillgänglig för sina användare. Folkbibliotekets tjänster är till för alla, oberoende av ålder, etnisk tillhörighet, kön, religion, nationalitet, språk eller social status. Speciellt anpassade tjänster och material ska finnas tillgängliga för personer som av någon anledning inte kan utnyttja det ordinarie utbudet, exempelvis människor som tillhör en språklig minoritet, har funktionsnedsättningar eller vistas på sjukhus eller inom kriminalvården. Alla åldersgrupper ska kunna hitta material som motsvarar deras behov. Material och tjänster bör omfatta alla typer av lämpliga medier och moderna tekniska lösningar såväl som traditionellt material.

Genom detta fick världens länder ett gemensamt uppdrag att tillhandahålla invånarna fri tillgång till kunskap och information genom att bygga upp allmänna bibliotek. (Publicerades först 1949 och omarbetades senast 1994).

2.8 Agenda 2030

Agenda 2030 består av 17 globala mål för hållbar utveckling och biblioteket kan informera om och arbeta för att sprida kunskap om Agenda 2030. Folkbiblioteken bedriver redan en cirkulär verksamhet eftersom medier delas av många människor under många år. Biblioteket främjar även det livslånga lärandet vilket är betydelsefullt för kommunen och dess invånare.

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Mål 4. God utbildning för alla

Mål 5. Jämställdhet

Mål 10. Minskad ojämlikhet

Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen.

Mål och
budget

Strategi

Program

Hand-
lingsplan

3 Bibliotekets verksamhet och organisation

3.1 Om biblioteket

Folkbiblioteket i Hallstahammars kommun består av huvudbiblioteket i Hallstahammars centrum samt filialen i Kolbäcks centrum.

På Hallstahammars bibliotek finns sammanlagt 6,25 årsverken fördelade på 8 personer. I dessa ingår 1,0 årsverken som enhetschef/bibliotekarie, 2, 75 årsverken som bibliotekarie och 2,5 årsverken som biblioteksassistent. Personalen bemannar både huvudbiblioteket och filialen.

Hallstahammars folkbibliotek är ett öppet och demokratiskt rum som tillhör medborgarna och dit är alla välkomna. Huvudbibliotek har öppet med 41 timmar per vecka. Huvudbiblioteket är en del av Kulturhuset Hallstahammar. I Kulturhuset finns också café, utställningsverksamhet, fritidsgård, kulturskola, föreningsbyrå samt allmänskultur.

Biblioteksfilialen i Kolbäck bemannas 6 timmar i veckan och är Meröppet varje vardag. Meröppet innebär att biblioteksbesökare som har ansökt om och fått tagg och inloggningskod kan utnyttja bibliotekets resurser även när det är obemannat.

Hallstahammars bibliotek erbjuder fysiska medier och fysiska mötesplatser, e-böcker och e-tjänster. Samarbetet inom Bibliotek i Västmanland ger användarna tillgång till en omfattande bibliotekskatalog på webben. Det finns möjlighet att reservera böcker dygnet runt och det sker två automatiska omlån av ej reserverat material vilket kan innebära en väldigt generös låneperiod. Låntagarna behöver endast ett bibliotekskort som fungerar på samtliga bibliotek och det är valfritt var man vill låna och återlämna i regionen.

Efterfrågat material som inte finns inom Bibliotek i Västmanland kan fjärrlånas mot en låg kostnad.

Biblioteket använder sociala medier för att sprida information om verksamheten och för att ge tips och inspiration.

Bibliotek i Västmanland arbetar med att ta fram en gemensam marknadsförings- och kommunikationsplan.

4 Bibliotekets mål och prioriteringar

Hallstahammars bibliotek ska verka för det demokratiska samhällets utveckling, främja läsning och tillgång till litteratur, särskilt uppmärksamma de prioriterade grupperna, följa kultur- och fritidsnämndens mål samt aktivt arbeta för och utveckla det regionala samarbetet Bibliotek i Västmanland.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Hur biblioteket ska arbeta med målen finns förtydligt i en handlingsplan. Uppföljning sker genom årlig statistikredovisning till kultur- och fritidsnämnden samt Kungliga biblioteket som sammanställer den nationella biblioteksstatistiken.

4.1 Demokratiuppdraget

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. (Bibliotekslag 2013:801)

För att uppnå detta arbetar vi bland annat genom

- att tillhandahålla medier och tjänster som präglas av kvalitet
- att arbeta med läsfrämjande aktiviteter
- att köpa in medier som inkluderar HBTQI, och fortbilda personalen i HBTQI-frågor och bemötande
- att bjuda in till särskilt IT-stöd men även att ge hjälp och stöd vid direkt efterfrågan
- att tillhandahålla datorer och möjlighet till utskrifter, scanning och kopiering
- att arbeta medvetet med exponering och presentationer av vårt bestånd
- att omvärldsbevaka och kommunicera med användarna för att kunna anpassa inköp av främst litteratur
- att anordna föreläsningar

4.1.1 Inriktningsmål.

Biblioteksrummet ska vara en inbjudande och stimulerande miljö. Det ska finnas utrymme för studier i lugn och ro men även för samtal och olika slags aktiviteter.

Biblioteket ska förstärka och vidareutveckla samarbetsformer med olika aktörer för att nå nya grupper, både i och utanför biblioteksrummet.

Biblioteket ska erbjuda ett attraktivt och välskött utbud av både fysiska och digitala medier. Det ska gallras, förnyas och kompletteras regelbundet.

Biblioteket ska arbeta för att minska det stora digitala utanförskapet och för att öka medie- och informationskunnigheten, MIK.

Biblioteket ska arbeta innovativt och erbjuda aktuell teknik för att vara en del av det hållbara digitala samhället.

Biblioteket ska utarbeta en digitaliseringsstrategi.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Biblioteket ska som en del i demokratiuppdraget fortsatt rikta arbetet mot språksvaga grupper som till exempel personer med annat modersmål än svenska eller personer med olika funktionsvariationer.

Biblioteket ska utforska möjligheten att arbeta med metoden biblioterapi. Biblioterapi är ett arbetssätt som innebär att man utforskar upplevelsen av olika uttryckande konstformer som till exempel litteratur och skrivande. Syftet är att främja välmående och det personliga växandet genom reflektion och samtal.

4.2 Tillgänglighet

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information. (Bibliotekslag 2013:801)

För att uppnå detta arbetar vi bland annat genom

- att erbjuda olika former av stöd och medier för läsare med läsnedsättning
- att erbjuda servicen *Boken kommer* (bibliotekspersonal åker hem till kommuninvånare som inte kan komma till biblioteket på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom)
- att erbjuda bokdepositioner på äldreboenden
- att arbeta med Legimus. Legimus är Myndigheten för tillgängliga mediers digitala bibliotek. MTM erbjuder personer med läsnedsättning att låna talböcker och punktskriftsböcker.
- att vidareutveckla bibliotekets skyltsystem

4.2.1 Inriktningsmål

Biblioteken i Hallstahammars kommun ska vara en plats där alla är välkomna. Ett lättillgängligt bibliotek gagnar alla besökare.

Bibliotekets webbsidor ska vara lättillgängliga.

Boken kommer-verksamheten ska kontinuerligt nå nya användare.

4.3 De nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på 1. de nationella minoritetsspråken, 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och 3. lättläst svenska. (Bibliotekslag 2013:801)

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

För att uppnå detta arbetar vi genom

- att samverka med kommunens finska samordnare
- att erbjuda finsk litteratur och aktiviteter eftersom kommunen är ett finskt förvaltningsområde
- att erbjuda litteratur på de största utländska språken i kommunen
- att samarbeta med SFI
- att låna in böcker på andra språk från andra bibliotek
- att minoritetsspråken finns representerade
- att erbjuda ett bra utbud av litteratur på lättläst svenska
- att utarbeta nya samarbetsformer för att nå nya språkgrupper

4.3.1 Inriktningsmål

Biblioteket är till för alla och verksamheten ska därför präglas av öppenhet inför många olika slags kulturer och kulturyttringar, särskilt litteraturen.

Den språkliga mångfalden i kommunen ska speglas i bibliotekets utbud.

Att vidareutveckla programverksamheten för olika språkgrupper.

Biblioteksinformation ska tillhandahållas på olika språk.

Stärka samarbetet med SFI genom inköp av efterfrågad litteratur, biblioteksvisningar och riktade aktiviteter.

4.4 Barn och unga

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning., bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. (Bibliotekslag 2013:801)

För att uppnå detta så arbetar vi bland annat genom

- att erbjuda olika lässtimulerande aktiviteter efter skoltiden samt på skolloven
- att i ett tidigt stadium erbjuda aktiviteter för att stimulera läslust och språkutveckling
- att bjuda in samtliga förskoleklasser till biblioteksvisning med erbjudande om bibliotekskort
- att erbjuda bokpåsar för hemlån på samtliga förskolor
- att samverka med skolbiblioteken och bjuda in alla elever i årskurs 7 för bokprat och bokgåva
- att samarbeta med fritidsgården
- att bjuda in vuxna i barns närhet

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

4.4.1 Inriktningsmål

Biblioteket ska prioritera att möta barn och unga på fritiden.

Att ge tillgång till god litteratur för barn och unga oavsett språk och svårighetsgrad.

Lässtimulerandeplanen från 2005 ska revideras i samarbete med BHV, förskolor och skolor.

Barn och unga ska alltid mötas med respekt och verksamhetens lyhördhet för barns och ungdomars egna önskemål och initiativ ska prioriteras. Biblioteket ska arbeta aktivt med Barnkonventionen.

Biblioteksrummet ska vara attraktivt och funktionellt för att inbjuda till läsning, självstudier och andra aktiviteter.

Biblioteket ska erbjuda utställningar av olika slag samt digital/teknisk verkstad för barn och ungdomar. Det bidrar till att biblioteket blir en mer intressant/lärorik/spännande miljö för barn och unga.

Biblioteket ska genom uppsökande verksamhet nå små barn med vuxen för att stimulera tidig läslust och språkutveckling.

5. Inför nästa biblioteksplan

På regeringens uppdrag år 2015 tog Kungliga biblioteket fram Sveriges första nationella biblioteksstrategi, Demokratins skattkammare. Utredningen som överlämnades till regeringen år 2019 tar bland annat upp frågan om folkbiblioteken i framtiden ska ingå i det svenska totalförsvaret och idag pågår diskussioner kring detta.

En annan diskussion som förs inom bibliotekssektorn är om folkbiblioteken också ska vara eller redan har blivit medborgarkontor. Den digitala klyftan och därmed utanförskapet växer. Där gör folkbiblioteken en avgörande insats för att hjälpa medborgarna eftersom många andra instanser i samhället digitaliserar sina tjänster utan hänsyn till användarnas digitala kompetenser. Det är en resursfråga om biblioteket ska kunna kombinera det med att samtidigt arbeta läsfrämjande och värna den goda berättelsen.

Enligt Institutet för språk och folkminnen så talas det uppskattningsvis 200 olika språk i Sverige. Om folkbiblioteken ska upplevas som relevanta för alla så ska det avspeglas i utbudet av medier och aktiviteter. Flerspråkig personal behövs redan nu för att biblioteken ska kunna erbjuda bra service och upplevas som inkluderande.

På Hallstahammars bibliotek behöver det utarbetas en strategisk plan för systematisk kompetensutveckling. En förutsättning för att kunna bedriva en god biblioteksverksamhet som är i ständig utveckling är kontinuerligt lärande och kompetensutveckling. En hög medie- och informationskunnighet är en förutsättning för

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

att kunna leva upp till bibliotekets uppdrag och mål. Det behövs även kontinuerligt lärande för att nå målen inom det läsfrämjande och litteraturfrämjande arbetet.

Mål och
budget

Strategi

Program

**Hand-
lingsplan**